

СОЛОМОНКО Василь Васильович
ЯКИМИШИН Ігор Дмитрович
СОЛОМОНКО Олександр Васильович
КУЗЬМЕНКО Василь Васильович
БРАТУСЬ Володимир Іванович

**КОРОТКИЙ СЛОВНИК
МІНІ-ФУТБОЛЬНОЇ (ФУТЗАЛЬНОЇ)
ТЕРМІНОЛОГІЇ**

(методичний посібник)

ЛЬВІВ-2012

**МІНІСТЕРСТВО АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ ТА
ПРОДОВОЛЬСТВА УКРАЇНИ**

**Львівський національний університет ветеринарної медицини
та біотехнологій імені С.З. Гжицького**

Львівський державний університет фізичної культури

Асоціація міні - футболу (футзалу) України

**КОРОТКИЙ СЛОВНИК
МІНІ-ФУТБОЛЬНОЇ (ФУТЗАЛЬНОЇ)
ТЕРМІНОЛОГІЇ**

(методичний посібник)

Рекомендовано до видання методичною комісією біолого-технологічного факультету Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій ім. С.З. Гжицького

Протокол №7 від 30 травня 2012 р.

УДК 796.332

Укладачі:

Соломонко В.В., професор кафедри теорії і методики фізичного виховання Львівського державного університету фізичної культури, заслужений працівник фізичної культури і спорту, заслужений тренер України

Якимишин І.Д., старший викладач кафедри фізичного виховання і спорту Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького, арбітр національної категорії

Соломонко О.В., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри футболу Львівського державного університету фізичної культури, керівник комплексної науково-методичної групи ФК «Карпати» (Львів)

Кузьменко В.В., голова комісії арбітрів та інспекторів АМФУ, почесний працівник фізичної культури і спорту України, член комітету арбітрів ФФУ

Братусь В.І., перший віце-президент АМФУ, почесний працівник фізичної культури і спорту України, член Спілки журналістів України

Методичний посібник короткий словник міні-футбольної термінології містить тлумачення термінів з метою розширення знань фахівців, викладачів фізичної культури, тренерів, гравців, журналістів, студентів, широкого кола шанувальників популярної гри. Укладачі: **Соломонко В.В., Якимишин І.Д., Соломонко О.В., Кузьменко В.В., Братусь В.І., Львів 2012 р.**

Рецензенти:

Падура М.Ф. - кандидат філологічних наук, професор, завідувач кафедри української та іноземних мов Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького

Блашак І.М. - кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри фізичного виховання Львівської комерційної академії

Чорнобай І.М. - кандидат педагогічних наук, доцент кафедри футболу Львівського державного університету фізичної культури

Відповідальний за випуск: Якимишин І.Д. - старший викладач кафедри фізичного виховання і спорту Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького, арбітр національної категорії

АНОТАЦІЯ

У нашій країні міні-футбол (футзал) вже давно став улюбленим видом спорту, що міцно увійшов у наш побут і дедалі відчутніше впливає на життя всього суспільства. На даному етапі розвитку міні-футболу (футзалу) в нашій країні, поруч із підвищенням його популярності та здобутками на міжнародній арені, надзвичайно відчутною є недостатня кількість спеціальної науково-методичної та методичної літератури. Невід'ємною частиною цього процесу є і розвиток міні-футбольної термінології.

Крім прямого призначення короткого словника, його завданням є дати вичерпну інтерпретацію міні-футбольних (футзальних) термінів, які широко використовуються фахівцями, тренерами, журналістами та гравцями в повсякденному спілкуванні.

Окремі терміни утворені із давньогрецької, латинської і частково з інших іноземних мов, які часто зустрічаються в спілкуванні, тому словник має на меті дати коротке тлумачення цих слів (термінів). Деякі терміни стали інтернаціональними. Наприклад: арбітр, ритм, темп, система та інші.

Словник міні-футбольної (футзальної) термінології видається в Україні вперше. Він містить інтерпретацію переважної більшості термінів, що використовуються в сучасному міні-футболі (футзалі).

Словник розрахований на причетних до міні-футболу (футзалу) фахівців, тренерів, гравців, викладачів фізичної культури, науковців, журналістів, а також чисельних шанувальників міні-футболу (футзалу) в Україні.

АСОЦІАЦІЯ – добровільний союз фізичних і юридичних осіб, об'єднаних спільними інтересами, з метою створення ефективної спільної діяльності в сфері фізичної культури та спорту.

АСОЦІАЦІЯ МІНІ-ФУТБОЛУ УКРАЇНИ (АМФУ) – здійснює керівництво міні-футболом (футзалом) в Україні. Штаб-квартира АМФУ розташована в місті Київ. Вона об'єднує обласні федерації міні-футболу (футзалу).

Найвищим органом є звітно-виборча конференція.

Обласні, міські, районні асоціації здійснюють керівництво міні-футболом в областях, містах, районах і в спортивних товариствах. Під керівництвом АМФУ проводяться Чемпіонати, першості, розіграші Кубка України, першості дитячо-юнацької міні-футбольної ліги, ветеранів, студентів, жіночого міні-футболу та інші, а також забезпечується виступ національних збірних команд у Чемпіонатах Світу, Європи та в європейських кубкових турнірах.

АНСАМБЛЬ – французьке слово, яке означає “разом”. Це взаємна узгодженість, стійке ціле. Склад виконавців у мистецтві. Спільна участь кількох осіб у виконанні музичного твору. Сукупність будинків, що утворюють єдину архітектурну композицію.

У міні-футболі (футзалі) ансамбль - це поєднання гравців, які відрізняються якостями, що доповнюють один одного і підвищують загальний рівень можливостей команди в тактичному плані.

У кожного гравця є відповідні якості, які чітко виділяються. У одного - швидкий біг, у іншого - схильність до комбінування, обведення, ударів по воротах та ін., що разом створює єдиний ансамбль.

АРБІТР – спортивний суддя. Для проведення міні-футбольного (футзального) матчу призначається арбітр, наділений виключними повноваженнями щодо використання та трактування правил у даній грі. Арбітр відповідає за виконання правил гри і точність зафіксованих результатів.

АРБІТРАЖ – процес виконання арбітрами (суддями, рефері) на спортивних змаганнях різноманітних функцій щодо їх

організації і проведення, фіксації спортивних результатів, визначення переможця, контролю за дотриманням Правил гри.

АГРЕСИВНА ПОВЕДІНКА – форма дій гравця, характерна демонстрацією або застосуванням сили щодо суперника або партнера не у боротьбі за м'яч. Агресивна поведінка може проявлятися на майданчику, або за його межами, в той час коли м'яч в грі або не в грі. Агресивна поведінка може бути різною за ступенем інтенсивності і формою прояву: від демонстрації неприязні і недобррозичливості до словесних образ і застосування грубої фізичної сили. Агресивна поведінка може бути неадекватною захисною реакцією внаслідок афекту або отримує самостійну мету, перетворюючись на особливу індивідуальну або колективну діяльність. Карається вилученням з майданчика.

АВТОРИТЕТ АРБІТРА – загальноприйнята спортивною громадськістю (тренерами, гравцями, інспекторами, функціонерами, вболівальниками) значимість достоїнств арбітра і на основі цього його здібність впливати на хід гри, успішно управляти грою та контролювати її хід. До таких достоїнств належать: безпомилковість дій, уважність спостереження за грою, толерантність, незалежність при невдоволенні гравців, об'єктивність при прийнятті рішення, справедливість, своєчасність у діях, впевненість, чесність, відсутність симпатій і антипатій до команд.

АВТОРИТАРНИСТЬ – соціально-психологічна характеристика особистості, яка відображає її бажання максимально підпорядкувати своєму впливу партнерів.

АЛГОРИТМ – система правил застосовуваних у строго визначеній послідовності, що обов'язково приводить до вирішення певного класу задач після скінченного числа операцій.

АТАКА – дія, яка розпочинається після оволодіння м'ячем командою, що захищалась і одержала можливість започаткувати і розвивати атакуючі дії власної команди.

АВТОГОЛ – гол, забитий у власні ворота.

АПЕЛЯЦІЯ – звернення, заява про незгоду з підсумковими результатами у змаганнях, а також й при виявленні незгоди однієї особи (гравця) до рішення іншої особи (арбітра).

АТЕСТАЦІЯ – визначення кваліфікації, оцінка практичних і теоретичних знань у суддівстві офіційними посадовими особами, а також й інших функціонерів міні-футболу (футзалу).

АУТСАЙДЕР – команда або спортсмен, які займають останнє місце в змаганнях.

Б'ЮЧА НОГА – нога, якою гравець виконує удари або передачі м'яча. Її часто називають “сильнішою ногою”.

БЛОКУВАННЯ СУПЕРНИКА – безконтактне загородження шляху суперника до м'яча на ігровій відстані з метою заволодіння м'ячем, блокуванням вважається також прикривання м'яча тулубом з тактичною метою, без тілесного контакту з суперником, щоб не дати йому можливості зіграти у м'яч. Карається вільним ударом. Правильне блокування виконується з умовами: ігрова відстань, наявність боротьби за м'яч, наочний контроль блокуючого за м'ячем, блокування для себе, а не для партнера.

БІГ – основний тактичний спосіб (тактична дія), технічний прийом, пересування майданчиком, виконується різними способами.

ВКИДАННЯ ВІД ВОРИТ – засіб поновлення гри, після оволодіння м'ячем воротар організовує швидку атаку власної команди, вкидаючи м'яч рукою вільному гравцеві, не виходячи за межі штрафного майданчика.

ВЗУТТЯ ГРАВЦЯ У МІНІ-ФУТБОЛ (ФУТЗАЛІСТА) – єдиним дозволеним для використання типом взуття є спортивні кросівки, виготовлені із м'якої шкіри з гумовою підошвою.

ВВЕДЕННЯ М'ЯЧА У ГРУ ВІД ВОРИТ – м'яч, що перетнув лінію воріт, якого останнім торкнувся суперник, вводиться у гру з-за меж штрафного майданчика вкиданням від воріт воротарем.

ВЕДЕННЯ М'ЯЧА – почергові поштовхи м'яча ногою (правою, лівою) на різні відстані. Якщо простір вільний, м'яч можна спрямувати вперед на 5-7 м. Якщо вільного простору немає, гравець, щоб зберегти його під своїм контролем, штовхає м'яч перед собою на короткі відстані (1м). У такому випадку він має можливість миттєво переходити до інших дій. Ведення здійснюється по прямій, з прискоренням, зі зміною ритму, зі зміною напрямків руху та ін.

ВИБІР МІСЦЯ – визначається рівнем творчого мислення гравця (футзаліста), де вирішальним фактором є швидкість і характер поведінки гравця, тобто ефективність розв'язання ним тактичних ситуацій.

ВИБІР ПОЗИЦІЇ – гра без м'яча, яка спрямована на одержання м'яча, у вигідній для продовження атаки позиції або для небезпечного удару по воротах. Вибір позиції часто здійснюється з метою відволікання суперника і створення вигідної ситуації для партнера.

Вибір позиції в нападі різниться від вибору позиції у захисті.

ВИБІР ВОРІТ – частина процедури жеребкування перед початком гри. Це обирання воріт, які захищатиме команда під час гри у першому таймі.

ВИЛУЧЕННЯ ГРАВЦЯ З МАЙДАНЧИКУ – один з видів покарання за порушення правил гри і недисципліновану поведінку. Дисциплінарне покарання, санкція, арбітр вилучає гравця з майданчика (показує червону картку), якщо той допустив порушення одного із наступних пунктів Правил гри:

- зіграв брудно, допустив тяжкий поступок;
- непристойно себе поводить;
- плюнув у суперника або іншу особу;
- навмисно зіграв у м'яч рукою таким чином не дав супернику можливості забити м'яч (це не стосується воротаря в межах свого штрафного майданчика);
- не дав супернику при явній гольовій можливості, шляхом порушення, яке карається штрафним, вільним або 6-ти метровим ударами;

- допускає грубі або нецензурні вислови чи жести на адресу суперника, арбітра, партнера і т.п.
- одержав повторне попередження за недисципліновану поведінку або інші порушення.

ВИСОКИЙ М'ЯЧ – відбитий або спрямований одним із гравців по високій траєкторії. Це переважно м'ячі, спрямовані на середні та далекі відстані.

ВИХІД М'ЯЧА ЗА МЕЖІ ПОЛЯ – фіксується арбітром у випадках, коли м'яч повністю перетнув бічну лінію (або лінію воріт).

ВІДБИРАННЯ М'ЯЧА – технічний прийом, дія при якій гравець команди, що володіє м'ячем, хоча б на мить втрачає контроль над м'ячем, суперник негайно застосовує один із ефективних способів відбирання, а саме:

- накладанням на м'яч стопи;
- стрибком.

Усі способи відбору м'яча, спрямовані на втрату гравцем, який володіє м'ячем, рівноваги, а отже - втрату контролю над м'ячем.

ВІДБІЙНИЙ УДАР – технічний прийом, безадресний удар по м'ячу. Застосовується з метою усунення небезпеки, що виникла перед власними воротами, або в умовах боротьби з суперником.

ВІДДАЧА М'ЯЧА – у випадках, коли розвиток атаки загальмувався, і з метою збереження м'яча під контролем власної команди, гравець здійснює передачу захисникам або воротареві для зміни напрямку атаки.

ВІДНОВЛЕННЯ ГРИ – дія, при якій арбітр зупиняє гру для надання гравцеві, що одержав травму, необхідної медичної допомоги та у випадку виходу на поле сторонніх осіб або неспортивної поведінки гравців команд, що зустрічаються, симуляції та інші. У таких випадках гра відновлюється введенням м'яча у гру залежно від умов, в яких гру було зупинено, вкиданням спірного м'яча або

введенням його з-за бічної лінії, вільним, штрафним ударом, викиданням від воріт.

М'яч, забитий у ворота безпосередньо з вільного удару, не зараховується.

ВІДТЯГУВАННЯ СУПЕРНИКА – дія, при якій, щоб створити умови для партнерів по команді, окремі гравці обирають таку позицію на полі, яка вимагає безперервного контролю за їх діями з боку захисників, завдяки чому створюються кращі перспективи для виходу на небезпечні позиції до воріт суперника і удару без перешкод.

ВІЛЬНИЙ УДАР – технічний прийом, цим ударом карається воротар, що допустив порушення одного із наступних пунктів:

- звільнившись від м'яча, воротар отримує м'яч назад від свого партнера і при цьому м'яч не побував за середньою лінією майданчика і його не торкнувся суперник;

- торкається або ловить м'яч після того, як партнер відіграв йому м'яч стопою;

- торкається або ловить м'яч руками після вводу м'яча з-за бічної лінії футболістом його команди;

- торкається або контролює м'яч руками або ногами на своїй половині майданчика більше чотирьох секунд.

Вільний удар в бік команди, яка провинилася, з місця, де відбулося порушення, призначається також, якщо футболіст, на думку арбітра:

- зіграє щодо суперника небезпечно;

- свідомо заважає руху суперника без м'яча (не вступаючи з ним у тілесний контакт);

- заважає воротарю ввести м'яч у гру;

- здійснює будь-яке інше порушення, не передбачене Правилом 12, за яке арбітр зупиняє гру з метою попередження або видалення футболіста.

ВЛАСНА ПОЛОВИНА МАЙДАНЧИКА – половина майданчика, на якій розташовуються гравці команди згідно з проведеним арбітром жеребкуванням. У другій половині гри між командами відбувається обов'язкова зміна воріт.

ВОЛОДАР КУБКУ – це команда, яка всі ігри провела без поразки (залежно від Положення змагання), тобто стала переможцем і нагороджується кубком. Кубок може бути перехідним коли щороку володарем може бути інша команда. В інших випадках може вручатися переможцю і навечно. Все залежить від того, що передбачено Положенням змагань.

ВОРОТАР – єдиний гравець команди, якому Правилами гри дозволено ловити м'яч руками в межах штрафного майданчика. Під час небезпечних ударів відбиває м'яч ногами, а м'ячі, що летять верхом - кулаками (одним, двома). Якщо перед воротами може виникнути можливість повторного удару, тоді переводить м'яч через верхню перекладину або поза бічні стійки воріт на кутовий. Після ловлі руками вводить м'яч у гру руками, а після того як м'яч покинув межі поля, і останнім його торкнувся суперник, - м'яч вводиться у гру воротарем руками з меж штрафного майданчика.

ВОРОТА – складаються з двох вертикальних стійок, рівновіддалених від кожного кута ігрового майданчика і з'єднані зверху горизонтальною перекладиною, повинні встановлюватися посередині кожної лінії воріт. Відстань між стійками (внутрішній розмір) складає 3 метри, а відстань від нижнього краю перекладини до поверхні майданчика – 2 метри. Розмір стійок та перекладини – 8 см. Позаду воріт до стійок і перекладини, а в нижній частині до зігнутого кронштейну кріпиться сітка, вироблена з нейлону або інших дозволених матеріалів. Глибина верхнього зігнутого кронштейну мінімум 80см, а нижнього – 100см.

ВИТРИВАЛІСТЬ – фізична якість (здатність) гравця виконувати певну роботу відповідної потужності протягом довгого часу як роботу, для якої характерне функціонування всього організму.

ГНУЧКІСТЬ – фізична якість гравця, при якій рухливість у суглобах допомагає виконувати різноманітні рухи з великою амплітудою.

ГАРМАТНИЙ УДАР – це удар по воротах, виконаний гравцем з максимальною силою.

ГОЛ – м'яч повністю перетнув лінію воріт або по повітрію між двома стійками та поперечиною воріт, а арбітром при цьому не зафіксовано жодних порушень Правил гри.

ГОСПОДАРИ ЗУСТРІЧІ – команда, яка в календарі змагань позначена першою, є господарем зустрічі. На керівників команди-господаря покладається обов'язок підготовки майданчика для гри, обслуговуючого персоналу, забезпечення громадського порядку і таке інше.

ГРА НА ОДНІ ВОРОТА – команда, яка має ігрову перевагу над суперником та більшу частину гри проводить на половині майданчика суперника в безперервних атаках, намагаючись досягти якнайбільшого результату зустрічі. Такий варіант гри часто застосовується в тренувальному процесі для відпрацювання атакуючих або захисних дій команди.

ГРА В ОДИН ДОТИК – спосіб ведення гри без зупинок м'яча, застосовується командою з високим рівнем фізичної підготовки, яка намагається вести гру у високому темпі. Недоліком такого способу гри є часті втрати м'яча через помилки в передачах. Цей спосіб ведення гри є вельми ефективним, особливо на підступах до штрафного майданчика суперника або в його штрафному майданчику, де створюються умови для завершального удару по воротах.

ГРА КОРПУСОМ – технічний прийом, коли гравець, що володіє м'ячем, прикриває його корпусом і не дозволяє супернику втрутитися у гру. Такі дії Правилами гри допускаються тільки на ігровій відстані, тобто на відстані 1-1,5 м від м'яча. Подібні дії корпусом на більшій відстані від м'яча вважаються порушенням Правил гри.

ГРА В ОДИН ТА ДВА ДОТИКИ – технічний прийом, якщо гравець виконує передачу м'яча партнеру без зупинки, - це означає,

що він грає в один дотик. Якщо гравець спочатку зупиняє м'яч, а потім його передає партнеру, тоді він грає в два дотики до м'яча.

Однак, при введенні м'яча у гру з центра майданчика, від воріт, при виконанні вільних та штрафних ударів дії у два дотики до м'яча є порушенням Правил гри.

ГРА РУКОЮ – дія або порушення, коли рука(и) або кисть(і) руки відведені від тулуба гравця, в результаті чого здійснюється контакт м'яча з його рукою – є порушенням правил гри, при цьому відстань між м'ячем і гравцем не має значення.

У тих випадках, коли рука або кисті рук гравця притиснуті до тулуба і здійснюється контакт м'яча з рукою – порушення Правил гри в даній ситуації немає.

Гравці, які розташовуються в “стінці” і закривають обличчя (від попадання м'яча) або інші частини тіла руками, долоні яких повернуті і притиснуті до тулуба, не порушують порушенням правил гри.

У ситуаціях, пов'язаних зі зливом перспективних атак, у випадках прояву неспортивної поведінки гравців повинні бути покарані жовтою карткою (попередженням).

ГРУБА ГРА – навмисні дії стосовно суперника з використанням заборонених прийомів нападу, за які команда, яка провинилася, карається штрафним або 6-метровим ударом.

ГРУБА ПОВЕДІНКА – серйозний випадок прояву недисциплінованості, невиправдано агресивні дії стосовно суперника, коли не ведеться безпосередня боротьба за м'яч.

ГРА НИЗОМ – гра, коли передачі здійснюються таким чином, що м'яч котиться по поверхні майданчика або летить на вище висоти колін. Такий спосіб ведення гри є вигідний тим, що гравцеві не доводиться концентрувати свою увагу на місці опускання м'яча на майданчик та розташуванні партнерів по команді і гравців суперника.

ГРА БЕЗ М'ЯЧА – дія, коли гравець, пересуваючись, обирає таку позицію, що обов'язково привертає увагу суперника, який

вимушений здійснювати контроль за діями свого підопічного і таким чином спрощує можливості активно обирати вигідні позиції партнерам по команді. Цей вид діяльності гравців пов'язаний зі зміною місця і є важливою складовою тактики гри.

ГРА НА "СТОВБА" – тактична дія гравця при відкриванні в атаці на половині суперника.

ГРУПОВИЙ ТУРНІР – це змагання, в яких бере участь велика кількість команд, а для їх проведення відведено мало часу. В таких випадках організатори розподіляють всіх учасників на групи. Так, наприклад, проводяться ігри Кубка УЕФА європейських країн та інші змагання. Звідси і назва "груповий турнір".

ГРАВЕЦЬ ОСНОВНОГО СКЛАДУ – гравець, який занесений в протокол матчу і бере участь у ньому з моменту виконання початкового удару або який вийшов на майданчик в результаті правильно виконаної заміни.

ДИСКВАЛІКАЦІЯ – заборона спортсмену (команді) на право участі в спортивних змаганнях, як наслідок, може бути здійснено анулювання досягнутих ними результатів за серйозні порушення правил змагань, етичних норм і тощо.

ДРУГИЙ АРБІТР – призначається діяти на протилежному від головного арбітра боці ігрового майданчика. Він також використовує свисток, допомагає арбітру проводити матч відповідно до Правил гри, зупиняє гру у випадку будь-яких порушень Правил гри, забезпечує, разом з головним арбітром, правильність проведення замін.

ДВОСТОРОННЯ ГРА – проводиться між двома командами повними або неповними складами залежно від розв'язання завдань, поставлених тренером у тренувальних заняттях. Двостороння гра може проводитися з запрошеним суперником, який найбільше мірі відповідає особливостям гри іншого суперника.

ДОПІНГ – застосування будь-яких заборонених речовин або методів. Список заборонених речовин складається Всесвітнім анти допінговим агентством (WADA).

ДОПІНГ-КОНТРОЛЬ – медичне обстеження після змагань для виявлення спортсменів, які прийняли допінгові речовини.

ДРІБЛІНГ – самостійне ведення м'яча гравцем.

ДЕЛЕГАТ – особа, призначена для виконання офіційних функцій стосовно рівня організації матчу.

ЕКІПРУВАННЯ – в комплект обов'язкового екіпування гравця входить футболка, труси, гетри, щитки, кросівки. Щитки повинні повністю прикриватись гетрами і бути виготовленими з гуми, пластмаси або подібних до них замінників, які надійно забезпечують необхідний ступінь безпеки гравця.

Колір форми воротаря повинен відрізнитися від форми польових гравців, арбітрів.

ЖОНГЛЮВАННЯ – підбивання м'яча вгору різними частинами тіла (стопою, стегном, плечима, головою та інше), не дозволяючи йому торкнутися майданчика.

ЖЕРЕБКУВАННЯ – критерій для послідовного виступу команд і спортсменів згідно з правилами змагань, визначення їх за допомогою жеребкування.

ЗАЯВКА – письмовий документ, який заявляє на участь у спортивних заходах фізичних і юридичних осіб, завірений лікарем та керівником організації, яку представляє спортивний колектив.

ЗАСІДАННЯ – організаційна форма діяльності колективних органів управління (суддівська колегія), яка полягає в обговоренні винесених на засіданні питань і колективному прийнятті рішення.

ЗАКРИВАННЯ КУТА ГРАВЦЕМ НАПАДУ – тактичний прийом, де завданням гравців нападу є створювати перед воротами

суперника небезпечні ситуації. Під час гри гравці нападу часто виконують прострільні (флангові) передачі вздовж лінії воріт або верхом поперек штрафного майданчика, на які виходить один із гравців нападу, закриваючи дальній кут з метою удару по воротах.

ЗАПІЗНІЛА ПЕРЕДАЧА – у футзалі (міні-футболі) розрізняють передчасні, своєчасні і запізнілі передачі м'яча. Передчасна та запізніла передача призводить до втрати м'яча, хоча з точки зору техніки виконана правильно, але з запізненням.

ЗОНА ЗАМІНИ – зона, через яку гравці виходять на майданчик і покидають її при замінах, розташовані безпосередньо перед кріслами запасних гравців. Відстань між крайньою точкою закінчення кожної зони заміни і точкою перетину середньої лінії з бічною лінією складає 5 метрів.

ЗАМІНА ГРАВЦЯ – у протокол змагань вноситься 12 гравців (в деяких випадках, передбачених Регламентом змагань, – 14 гравців). На гру виходить 5 гравців, які вважаються основними, а всі інші є запасними гравцями. Максимальна кількість дозволених запасних футболістів дорівнює семи (або дев'яти). Футболіст, якого замінили, може знову вийти на майданчик замість іншого футболіста. Заміна проводиться в будь-який час і за бажанням команд, незалежно від того знаходиться м'яч у грі або вийшов з гри. Тренери проводять заміни гравців, якщо хтось із них одержав травму, через втому, гравець не справляється з одержаним завданням, тренер намагається змінити хід гри та ін.

ЗАМІНА М'ЯЧА – відбувається, якщо він не відповідає Правилам гри, тобто втратив форму, недостатній внутрішній тиск, розірвалась камера або верхня оболонка та ін.

ЗАТРИМКА ГРАВЦЯ – прийом, недозволений Правилами гри, активний фізичний вплив на суперника тулубом або руками, що заважає зіграти м'ячем супернику.

ЗАХИСНИКИ – команда складається з двох ліній: гравців захисту, гравців нападу. В сучасному футзалі (міні-футболі) лінія захисту складається з двох або трьох гравців залежно від системи, обраної командою на гру. Завдання лінії захисту - не допустити до ударів по власних воротах суперником, позбавляти нападаючих можливості вільно приймати м'яч, протидіяти обведенню з боку нападаючих, перехоплювати м'яч, організувати і самому підключатись до атаки воріт суперника.

ЗАХИСНИЙ РЕЗЕРВ – команди, які грають з рівноцінним суперником, або який має ігрову перевагу, створюють захисний резерв, тобто збільшують чисельний склад гравців в обороні, свідомо віддаючи йому територіальну перевагу.

ЗВІЛЬНЕННЯ З-ПІД ОПІКИ СУПЕРНИКА – тактичний прийом, коли суперник під час гри невідступно контролює дії свого підопічного. Для звільнення з-під його опіки, гравець атаки застосовує різноманітні дії, зокрема, змінюючи швидкість та напрямок бігу, фінти (оманливі рухи ногами, тулубом), змінюючи ритм пересувань та ін.

ЗІГРАНІСТЬ – чіткі та узгоджені техніко-тактичні та рухові дії між гравцями і взаєморозуміння в атаці та обороні, прийнято називати зіграністю. В іграх окремих команд гравці настільки синхронно і безпомилково взаємодіють між собою, що вони відчують один одного майже не дивлячись на місце розташування, тобто діють не дивлячись один на одного.

ЗМІНА ВОРІТ – команди міняються на майданчику воротами після першого тайму (після 20-ти хвилин гри) або під час екстра-таймів (додатковий час) . В іграх на Кубок, якщо основний час гри закінчився з нічийним результатом, для виявлення переможця призначаються 6- метрові удари (якщо це передбачено Регламентом змагань).

ЗМІНА МІСЦЯМИ – під час гри між гравцями команди, яка атакує або захищається, відбувається зміна місцями. Цей спосіб

ведення атаки або захисту має на меті створити умови для одержання м'яча від партнера без активного втручання суперника.

ЗОВНІШНЯ ЧАСТИНА ПІДЙОМУ СТОПИ – це частина стопи, розташована зовні від шнурівки взуття (кросівок).

ЗУПИНКА ГРИ – арбітр зупиняє гру в випадках, не передбачених Правилами, якщо на майданчику з'явилась стороння особа, у гру втрутились глядачі, гравець одержав травму і йому необхідна медична допомога, пошкоджено освітлення і таке інше.

ЗУПИНКА М'ЯЧА – переважно більшість м'ячів гравець зупиняє. М'яч можна зупинити внутрішньою, зовнішньою частиною стопи, серединою підйому, підошвою, верхньою частиною носка, стегном, животом, грудьми, головою. Залежно від способу переміщення м'яча (по майданчику, у повітрі, опускається зверху або стрибає) гравець і обирає відповідний спосіб зупинки.

ІГРОВА СИТУАЦІЯ – будь-яка ситуація, яка виникає завдяки відповідному комплексу факторів, які під час гри безперервно змінюються. Кожна ситуація - це конкретне завдання, яке гравцям доводиться вирішувати негайно. Як тільки ситуація вирішена, вона зникає і знову виникає нова.

Гра власне і складається з ситуацій, які безперервно змінюються і суттєво відрізняються одна від одної (у нападі, в центрі майданчика, в захисті і таке інше).

Деякі ситуації в ході гри повторюються, тобто виникають частіше. Їх називають стандартними. Гравцям їх доводиться вирішувати індивідуально або колективно.

Індивідуальне рішення ситуацій (в нападі, захисті) розв'язується шляхом ігрової діяльності одного гравця. Гравець вирішує її. Але будь-яка його діяльність має дві сторони під час її вирішення:

- тактичну - що створюється процесом мислення, тобто вибором найбільш правильного і раціонального рішення;
- технічну - закладену на раціональному способі обраного рішення.

Однак, це одне ціле і відділяти їх одне від одного не слід.

Коллективне рішення ігрових ситуацій здійснюється за допомогою комбінацій.

ІГРОВИЙ ТИП ТРЕНУВАННЯ – це ігрові вправи та ігри зі зменшеними складами команд, ігри захист проти нападу, ігри з чисельною перевагою на боці захисників або нападаючих, двосторонні ігри з виконанням одержаних від тренера індивідуальних завдань, ігри з умовами (після визначеної кількості передач, нанести удар по воротах або перейти від оборони до нападу, і навпаки), спарингові, контрольні, товариські ігри, ігри на зменшених майданчиках та інші.

Такий тип тренувань проводиться з метою максимального їх наближення до умов змагань.

ІНДИВІДУАЛЬНА ГРА – є важливим засобом тактики, оскільки позбавляє суперника часу організувати оборону. Важливе значення має і місце, де гравцеві вигідно діяти індивідуально. Індивідуальна гра є найбільш ефективною в нападі. Ведення м'яча від штрафного майданчика суперника в глибину поля, не вважається проявом індивідуальної майстерності.

Індивідуальна тактика проявляється в єдиноборствах, обведеннях, проривах, відкриваннях, прикриваннях м'яча.

Індивідуальна тактика якісно доповнює комбінаційну гру, розширює і збагачує її.

Гравець приймає самостійні рішення саме в індивідуальній грі. Вони залежать від швидкості, оцінки обстановки, ігрового досвіду, вміння мужньо сприймати свої помилки у грі та ін.

ІНДИВІДУАЛЬНЕ ТРЕНУВАННЯ – спрямоване на розвиток окремих рухових якостей, що відстають у гравця, та вдосконалення окремих прийомів техніки, а також індивідуальних тактичних дій та на відновлення функціонального стану гравця, який пропустив низку тренувань у результаті хвороби або травми та інше.

ІНСПЕКТОР – офіційна особа від федерації, асоціації, організації, яка проводить змагання, зайняте інспектуванням змагань, організатор гри, який оцінює якість арбітражу.

ІНІЦІЮВАТИ – здібність виступати в якості ініціатора в проведенні змагань, суддівства.

ІНСТРУКЦІЯ – підзаконний акт, який дозволяє впорядкувати роботу управлінського апарату, суддівського комітету, є методичними вказівками і рекомендаціями.

ІНТЕРПРЕТАЦІЯ – пояснення, розкриття змісту у вказівках правил змагань.

КАЛЕНДАР ЗМАГАНЬ – нормативний довгостроковий плановий документ, у якому перераховані змагання (на календарний рік).

КЛАСИФІКАЦІЯ – система основних напрямків, за якими класифікуються розрядні нормативи та вимоги з видів спорту.

КОРЕКТНИЙ – ввічливий, тактовний гравець, арбітр, тренер, функціонер т.д.

КОНТРАТАКА – якщо один із учасників захисту в результаті втрати м'яча суперником, виконав довгу передачу партнеру вперед - він таким чином розпочав контратаку. Контратака є небезпечною тому, що суперник після зриву атаки не встигає повернутися в оборону і зайняти відповідні позиції.

КРЕАТИВНИЙ – творчий гравець, суддя, тренер, функціонер, які вирізняються інноваціями (незвичними, оригінальними підходами до розв'язання завдань, які перед ними виникають у ході гри).

КРИТЕРІЙ – суттєва відповідна ознака, на основі якої здійснюється оцінка в суддівстві, визначення або класифікація суддівських правил.

КВАЛІФІКАЦІЯ (РЕЙТИНГ) КОМАНД – визначається рівнем підготовленості команд (технічної, тактичної, фізичної, вольової). За результатом участі у змаганнях Федерація міні-футболу (футзалу) України та підлеглі їй асоціації розподіляють команди на ліги: дитячо-юнацька, аматорська, вища, перша, друга

ліги, серед яких проводяться першості, розіграші кубків та чемпіонати. За підсумками участі в змаганнях між командами відбуваються переходи з вищої до нижчої ліги і навпаки, а також визначаються претенденти для участі в іграх Європейських кубкових турнірів (Кубку УЄФА), здійснюється відбір гравців до збірних команд (юнацької – різних вікових груп, молодіжної, олімпійської та національної збірної команди України).

КИДОК НА М'ЯЧ – це фаза польоту воротаря після відштовхування від майданчика з метою ловлі або відбивання м'яча, для збереження воріт своєї команди недоторканими.

КОМАНДА – це п'ять гравців, які протягом гри виконують різні за змістом специфічні функції, спрямовані на здобуття перемоги над суперником.

У команді гравці розподіляються на універсалів, напівуніверсалів та спеціалістів (гравців вузької спеціалізації).

Універсальний гравець – здатний самостійно виконувати будь-яке ігрове завдання на будь-якій ділянці майданчика (в захисній та атакуючій фазах гри).

Напівуніверсальний гравець – здатний надійно та якісно виконувати ігрові завдання самостійно тільки в одній фазі гри (захисній або атакуючій).

КОМАНДА ГОСТЕЙ – команда, яка бере участь в змаганнях і згідно з календарем змагань проводить гру на майданчику суперника, тобто в гостях.

КОМБІНАЦІЇ – це взаємодія двох і більше гравців, які здійснюють колективний тактичний задум. Це серія з двох-трьох-чотирьох передач м'яча, які, як, правило, награні в ході тренувальних занять.

Ігрові комбінації значною мірою сприяють оволодінню ігровими діями, що відповідною мірою відображає рівень техніки. В комбінації, під час рішення ігрової ситуації виступає колективна форма цілого комплексу проблем, що залежить від взаємодії кількох партнерів. Це, перш за все, часова і просторова синхронність дій, що є обов'язковою умовою успішного завершення комбінації.

В комбінаціях недопустимими вважаються стандартні дії, за винятком стандартних положень (розіграш м'яча з бічної лінії, кутових, штрафних і вільних ударів). На базі малоходових комбінацій створюються багатоходові. Багатоходові комбінації вивчати не потрібно, оскільки вони користі команді не приносять. Одно-двоходові комбінації є справою техніки. У хороших командах вони стають стандартними. Із них, по суті, складається тактика, хоча вони є справою техніки.

КОМПЛЕКСНИЙ ТИП ТРЕНУВАННЯ – поєднує два і більше типів тренувань в одному занятті. Це може бути техніка і тактика, техніка і фізична підготовка, техніка, тактика та фізична підготовка або швидкість і сила, витривалість і сила та інші.

КОРОТКА ПЕРЕДАЧА – гравець, який володіє м'ячем, робить передачу партнеру, щоб зіграти з ним в "стінку" або створити йому хороші умови для проходу до воріт, або для нанесення завершального удару по воротах.

КУТОВИЙ УДАР – виконується із сектора, утвореного на з'єднанні лінії воріт з бічною лінією (радіусом 25 см).

Кутовий удар призначається у випадках, коли м'яч повністю перетнув лінію воріт на майданчику або по повітрю, після того як останнім його торкнувся гравець команди, яка захищалась.

Перед виконанням кутового удару, м'яч встановлюється в сектор кутового удару, нанесеного на майданчику. Гравці команди суперника можуть розташовуватися на відстані, не ближче 5 м від кутового сектора, доки м'яч не буде введено у гру. Кутовий удар виконується ногою. М'яч вважається введеним у гру після його зрушення з місця.

М'яч забитий у ворота суперника безпосередньо з кутового удару, зараховується.

КОНЦЕПЦІЯ – основна ідея, напрям, план якої-небудь провідної думки.

ЛІГА – група команд певного регіону, дивізіону.

ЛІДЕРИ (ПРОВІДНІ ГРАВЦІ) – це особи, які змушують своїми позитивними ігровими діями привертати до себе увагу захисників суперника (одного або кількох), чим полегшують дії партнерів по команді. До таких гравців належать гравці, які здатні добре передбачати напрямки передач, виконувати їх точно з необхідною силою, на відповідну відстань і здатні самостійно вирішувати ігрові задачі. Саме ця здатність і характеризує їх як лідерів окремих команд.

ЛІНІЯ СЕРЕДИНИ ПОЛЯ – розподіляє майданчик на дві рівні частини. Перед початком гри гравці команд розташовуються кожна на своїй половині. Перебування гравця на чужій половині майданчика до початку гри вважається порушенням Правил.

ЛОВЛЯ М'ЯЧА – у міні-футболі (футзалі) тільки одному гравцеві (воротарю) дозволено ловити м'яч руками в межах штрафного майданчика. Доводиться ловити такі м'ячі: що котяться по майданчику, летять на різній висоті (низьколетячі, що летять на висоті зросту воротаря, і високолетячі, що летять вище зросту воротаря). Ловля таких м'ячів здійснюється з падінням, стрибком і т.п.

МІНІ-ФУТБОЛ (ФУТЗАЛ) – спортивна гра, в якій беруть участь дві команди по п'ять чоловік у кожній. Мета гри – забити в ворота команди суперника більше м'ячів, ніж пропустити у власні.

У Чемпіонатах, іграх на першість часто буває, що жодна з команд у ворота суперника м'ячів не забила, або обидві команди забili рівну кількість м'ячів. Така зустріч закінчується з нічийним результатом.

В іграх на Кубок, якщо основний час гри закінчився з нічийним результатом, Правилами гри передбачається кожній з команд надається право виконати по п'ять 6-метрових ударів. Якщо результат залишається рівним, тоді команди продовжують виконувати 6-метрові удари, аж поки один із гравців не проб'є повз ворота або спрямований суперником м'яч у ворота, воротар зловить, або відіб'є на майданчик чи за його межі.

МІНІ-ФУТБОЛЬНІ (ФУТЗАЛЬНІ) ШКОЛИ – це характерні особливості способу гри, які впливають із характеру народу,

темпераменту гравців, конкретних етнічних, соціальних, економічних і географічних особливостей та інших умов. Вони ще є і відповідними модифікаціями класичних систем гри.

Наприклад: іспанська школа гри характеризується елегантністю рухів, точністю передач, надійністю зупинок м'яча, філігранністю обведення і фінтів. Ця школа досягла піку свого розвитку у 2000-них роках і побудована на видовищних ефектах.

Представниками південно-американської школи є Бразилія, Уругвай, Аргентина.

Вона охоплює:

- уругвайський дух боротьби;
- індивідуальність та імпровізацію бразильців;
- фізичну підготовленість аргентинців;
- досконалу технічну підготовку на рівні циркової;
- велику свободу та еластичність рухів;
- імпровізацію дій.

Яскравими представниками південно - європейської школи є: Італія, Іспанія.

Характерними рисами цієї школи є:

- націленість гравців на ворота шляхом використання середніх і довгих передач м'яча;
- висока інтенсивність гри;
- достатньо високий рівень володіння технікою і раціональність тактичних дій.

Яскравими представниками східно-європейської школи є Росія, Україна, Польща.

Характерними рисами цієї школи є:

- войовничість;
- жорсткість у боротьбі за м'яч на всіх ділянках майданчика, внизу і в повітрі.

Щоб так діяти протягом всього матчу гравцям необхідний високий рівень фізичної підготовки.

МОДЕЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА АРБІТРА – опис різних характерних зовнішніх параметрів, якостей всебічної підготовки та манер арбітра, необхідних для обслуговування матчів найвищого рівня (Чемпіонат України, Європи, Світу).

МЕНЕДЖЕР (керувати, управляти) – керівник в федераціях, союзах, асоціаціях, суддівських комітетах.

МОТИВУВАТИ – узагальнити, проводити мотиви, доводити на користь чого-небудь або кого-небудь при виникненні конфліктних ситуацій.

МАНЕВРУВАННЯ – проявляється в насиченості гри комбінаціями (комбінаційними діями) і здійснюється з метою найвигіднішого згрупування сил на відповідній ділянці майданчика. Гра без м'яча є найскладнішим мистецтвом тактики футзалу (міні-футболу).

Маневрування може бути істинним, з метою одержання м'яча, і замаскованим, з метою концентрації власних сил на відповідній ділянці майданчика. Тому важливо, щоб гравці не просто пересувалися, а обов'язково з урахуванням ігрової ситуації.

Маневрування повинно бути економним і неочікуваним для суперника.

М'ЯЧ – окружність 62-64 см. Вага 400-440г, внутрішній тиск 0,6-0,9 атмосфер.

М'ЯЧ, ЩО КОТИТЬСЯ – переданий партнером низом і котиться по майданчику. Гравець, який виконує передачу низом, може надати м'ячу відповідних обертів у вигляді переміщення дугою в середину або назовні. Тобто технічні гравці здатні виконувати так звані обвідні передачі або удари по воротах. Їх часто називають “крученими”.

НАКОПИЧЕННЯ ПОРУШЕНЬ – порушення, які караються штрафним або 6-метровим ударом, є накопичувальними порушеннями. Після 5-ти порушень накопичувальних, кожне наступне карається 10-метровим штрафним ударом (дабл-пенальті), який пробивається без стінки безпосередньо прямим ударом по воротах суперника або з місця порушення за вибором атакуючої команди.

НАКЛАДКА – це грубий небезпечний прийом, де гравець навмисно виставляє пряму ногу на зустріч нозі суперника, що наносить удар по м'ячу. За застосування такого прийому гравець

карається штрафним ударом, а у випадку наміру навмисного завдання травми карається жовтою або навіть червоною карткою, тобто видаленням з поля.

НАПАДАЮЧИЙ (НАПАДНИК) – гравець лінії нападу, де згідно з системою гри, якими користуються в сучасному футзалі (міні-футболі), може бути один, два або три нападаючих, тобто крайній (лівий, правий) та центральний.

НАПІВВИСОКИЙ М'ЯЧ – м'яч, який після передачі або удару летить не вище зросту гравця.

НЕБЕЗПЕЧНА АТАКА – створюється шляхом виходу гравця на простір перед воротами, звідки безпосередньо можна нанести небезпечний удар по воротах.

НЕДИСЦИПЛІНОВАНА ПОВЕДІНКА – порушення норм поведінки на майданчику, моралі й етики. Демонстративна незгода з рішенням арбітра, апеляція до арбітра і глядачів, перешкода виконанню суперником кутових, штрафних, вільних ударів, недотримання правила розстановки гравців під час виконання цих ударів, введення м'яча із-за бічної лінії, нецензурний або образливий вислів та жести.

НЕСПОРТИВНА ПОВЕДІНКА – частина загального поняття “недисциплінована поведінка”, нечесна поведінка, що як приклад наведено в Правилах гри, наприклад: гравець обпирається на плечі партнера, щоб відбити м'яч головою; гравець навмисно розставляє руки, щоб перешкодити просуванню суперника і переміщується з одного боку в інший, змушуючи суперника змінювати напрямок руху.

НЕПРИСТОЙНА ПОВЕДІНКА – серйозний випадок прояву недисциплінованої поведінки, невинувато агресивні дії щодо суперника, коли ведеться боротьба за м'яч.

НОУ-ХАУ – виробничий, професійний досвід, виконаний на високому професійному і якісному рівні. У футзалі це, наприклад:

впровадження в початково-тренувальний процес новітніх методів підготовки команди, нових вправ з інших видів спорту тощо.

ОВЕРТАЙМ – додатковий час для визначення переможця після закінчення основного часу з нічийним рахунком (якщо це передбачено Регламентом змагань).

"ОДНОНОГИЙ ГРАВЕЦЬ" – це гравець, який всі прийоми техніки виконує тільки однією ногою (лівою або правою). Таких гравців називають “одноногими”.

ОПКУН – гравець, який невідступно переслідує під час гри провідного гравця суперника.

ОПОРНА НОГА – при виконанні будь-якого прийому техніки, а саме, ударів по м'ячу, передач, зупинок м'яча,- одна нога для підтримання рівноваги обов'язково є опорною.

ОЧІКУВАННЯ М'ЯЧА – гравець обирає вигідну позицію для оволодіння м'ячем. Очікування не завжди буде правильним, оскільки суперник може зіграти на випередження і перехопити м'яч.

ОРЕНДА – гравців, наприклад: якщо гравець в силу різних обставин не проходить в склад свого клубу, він може бути переданий в інший клуб, на певний період на платній (або безоплатній основі), а також винайм приміщень, спортивних споруд, обладнання для тимчасового використання за відповідну плату для організації проведення спортивних заходів.

ПРАВИЛА ГРИ – уніфіковані положення та вимоги, затверджені Міжнародною радою футбольних асоціацій, обов'язкові для виконання у змаганнях з футболу.

ПЕРЕДАЧА ОПИКИ СУПЕРНИКА – у процесі гри між гравцями відбувається зміна місцями, викликана діями суперника. Щоб не допустити виходу суперника на небезпечні для власних воріт позиції, захисник “переключається” (переміщується) на

іншого гравця, а свого суперника “передає” під опіку партнера по команді.

ПЕРЕДАЧА М'ЯЧА ВЕРХОМ – якщо гравець не має можливості передати м'яч партнеру низом, у зв'язку з розташуванням суперника, - передача виконується верхом, таким чином, щоб її неможливо було перехопити. Таку передачу часто називають націленою.

ПЕРЕДАЧА М'ЯЧА З ЛЕТУ – в безпосередній близькості суперника зупиняти м'яч, що летить у повітрі, ризиковано, тому гравцям доводиться виконувати удари по м'ячу - передачі з лету.

ПЕРЕДАЧІ – удари по м'ячу - виконуються внутрішньою частиною стопи, підйому, зовнішньою частиною, серединою підйому, носком, п'ятою, підошвою, головою та іншими частинами тіла.

Виконують удари-передачі по: нерухомому м'ячу, по м'ячу, що котиться назустріч, що котиться вперед, збоку, ззаду, по м'ячах, що стрибають, опускаються зверху, з лету та напівлету.

Удари-передачі, за призначенням виконуються в ноги партнера, на хід, за спину, на удар, недоdana, прострільна.

За дистанції удари-передачі бувають: короткими, середніми, довгими.

За спрямованістю: повздовжні, поперечні, діагональні, косі.

За траєкторією: низом, верхом, навісні, по дузі.

За способом виконання: м'які, різані, відкидні, прямі.

За часом виконання: своєчасні, ранні, запізнілі.

Під час удару-передачі м'яча можна надати оберти:

- по центру – м'яч переміщується по прямій лінії;

- по нижній частині - оберти м'яча будуть до себе, а сам він полетить круто вгору;

- по внутрішній частині – м'яч обертатиметься назовні;

- по зовнішній частині – м'яч обертатиметься в середину;

- по верхній частині – м'яч обертатиметься вперед.

Професор В. Костюкевич (Україна), у свою чергу, розподіляє передачі на утримуючі, розвиваючі і загострюючі.

Чеський спеціаліст М.Хоутка розподіляє передачі у такий спосіб:

- відкритий гравець - відкритому партнеру;
- відкритий гравець - закритому партнеру;
- закритий гравець - відкритому партнеру;
- закритий гравець - закритому партнеру.

ПЕРЕКЛАДИНА (ПОПЕРЕЧКА) ВОРІТ – дві бічні стійки, з'єднані між собою верхньою перекладиною (поперечкою), що утворює ворота. Перекладаина і стійки у розміри воріт не входять.

ПРИНЦИП ПЕГЕВАГИ – ігрова перевага повина надаватися на користь команди, яка її мала. Відповідно, після п'ятого фолу, якщо фолить команда, краща перевага для команди - це призначення штрафного удару.

ПІДРІЗАНА (ЗАКРУЧЕНА) ПЕРЕДАЧА – якщо між гравцем, який володіє м'ячем, і партнером знаходиться суперник - в таких умовах можлива підрізана або закручена передача, після якої м'яч полетить, описавши дугу, і перешкодити їй суперник не зможе.

ПІДСАДКА – дія в боротьбі за м'яч, що летить по повітрю, гравець намагається зіграти головою, а суперник підсаджується (нахиляється) під гравця, підштовхуючи його. Це може стати причиною тяжкої травми під час падіння на покриття майданчика.

ПІДКАТ – складний технічний прийом, коли здійснюється вибивання м'яча з-під ніг суперника, ногою гравця, який захищається, в падінні, при цьому стегно та гомілка знаходяться на землі.

ПОБУДОВА "СТІНКИ" – кількість гравців, що беруть участь у побудові стінки залежить від відстані та напрямку, з якого суперник буде наносити удар по воротах або розігравати м'яч. В безпосередній близькості до центру штрафного майданчика стінка шикуються з 3-4 гравців. З великої відстані від воріт з 2-3 гравців, які закривають один із кутів воріт. Якщо удар виконується з боку (під кутом) до воріт - стінка шикуються із 1-2 гравців. Відстань від м'яча 5 м.

ПОВЗДОВЖНЯ ПЕРЕДАЧА – передача, спрямована гравцем партнеру по команді вперед, вздовж бічної лінії або на інших частинах поля. Такі передачі виконуються на середні і довгі відстані майданчика.

ПОЛОВИНА ГРИ – гра складається із двох рівних за часом половин (таймів). Перша половина гри триває 20 хвилин, після чого команди йдуть на відпочинок тривалістю від 10 до 15 хвилин, після чого розпочинається другий тайм гри.

ПОПЕРЕДЖЕННЯ – дисциплінарне покарання, показ арбітром жовтої картки за порушення гравцем будь-якого із наведених пунктів Правил гри:

- веде себе неспортивно;
- словами або діями виражає незгоду з рішенням арбітрів;
- за систематичні порушення Правил гри;
- затримує відновлення гри;
- порушення п'ятиметрової відстані;
- самовільний вхід (вихід) на майданчик (з майданчика) без дозволу арбітра або порушення процедури заміни;
- навмисно покидає ігровий майданчик без дозволу арбітрів.

Арбітр може зробити гравцю усне попередження для запобігання вищевикладених порушень.

ПОРУШНИК ПРАВИЛ ГРИ – гравець, який не дотримується правил “Чесної гри”, користується недозволеними прийомами, тобто порушує Правила гри.

ПОКЕР – нагорода за спортивний успіх; незвичайне спортивне досягнення; чотири голи, забитих одним гравцем протягом одного матчу.

ПОЧАТКОВИЙ УДАР – гру розпочинає команда, яка виграла жеребкування, проведене арбітром. У другому таймі гру розпочинає інша команда. Гра розпочинається командами з центру ігрового майданчика після кожного пропущеного гола.

Початковий удар виконується з позначки на центральній лінії майданчика, в центральному колі, зрушенням м'яча з місця або

передачею його партнеру вперед. З початкового удару м'яч, забитий у ворота суперника, зараховується.

ПРАВИЛО 4 секунд – часові умови, що обмежують можливість дій воротаря під час матчу м'ячем у руках, у своєму штрафному майданчику, а також гравця - “ганяли” при володінні м'ячем.

ПРЕСИНГ – метод організації гри, яким користуються команди, які володіють перевагою над суперником у фізичній, технічній та тактичній підготовці, позбавляючи його можливості вільно розігравати м'яч. Пресинг може бути застосований під час організації гри як в захисті, так і в нападі.

ПРЕЦЕДЕНТ – випадок, який стався в минулому при суддівстві змагань і є виправдання або прикладом для наступних подібних випадків.

ПРОТЕСТ – письмове повідомлення, незгода з рішенням і т.д.

ПРОТОКОЛ (РАПОРТ) – документ, створений за правилами змагань, який відображає склади команд, учасників змагань, дотримання норм Регламенту і результати.

ПРОКАТ М'ЯЧА – технічна дія ведення гравцем м'яча підшвою стопи.

ПРИЙОМ М'ЯЧА – технічний прийом, який гравці виконують підшвою, внутрішньою та зовнішньою частинами стопи, серединою підйому, з поворотом, грудьми, стегном, головою.

ПРИНЦИП ПЕРЕВАГИ – захисник порушив Правила гри проти гравця, який володів м'ячем, але той продовжує атаку. Арбітр гри не зупинив, зберігаючи “принцип переваги”. Якщо в такому випадку гри буде зупинено, тоді таке рішення арбітра буде на “користь винних”. Але у такому випадку арбітр призначає відкладений фол, тобто накопичувальний.

ПРИПИНЕННЯ ГРИ – якщо час гри або окремої половини (тайму) закінчився - арбітр припиняє гру. Гру можна припинити і під час одержання одним із гравців травми, виходу на поле сторонніх осіб, якщо на площадці у команди залишилось менше трьох гравців, у випадку виникнення інциденту, або коли одна із команд не бажає продовжити гру і таке інше.

ПРОТОКОЛ (РАПОРТ) АРБИТРА – заповнюється представниками команд до початку гри. В рапорт вноситься список гравців - господарів поля та гостей. Вказується на якому стадіоні проводиться гра, дата і час проведення гри, кількість глядачів, результат гри, результат першої половини гри, дані арбітра (перший, другий), третього (резервного) арбітра, колір футболок (господарів, гостей), попередження та вилучення гравців, зауваження щодо проведення гри (випадки травмування та ін.), підписи офіційних представників команд (господарів, гостей), підпис арбітра, третього арбітра.

Підкреслюється вид змагань (чемпіонат, першість, кубок, товариська зустріч).

ПРЯМИЙ УДАР – удар, після якого м'ячу не додається обертів, і тому він буде котитися або летіти прямо в намічену ціль.

ПЛЕЙ-ОФ – спортивні ігри в змагальному процесі з вибуванням.

РЕГЛАМЕНТ – документ, який визначає принципи організації і проведення змагань з футзалу.

РИТМ ГРИ – це рівномірна послідовність і розміреність виконання будь-яких рухів.

Під час дій у нападі або захисті ритм гри змінюється, оскільки це дві фази, які вимагають різної послідовності як ритму, так і темпу гри.

В міні-футболі (футзалі) повинна існувати аритмія дій, оскільки саме вона є складовою частиною тактики гри.

Деякі гравці виконують всі дії з м'ячем швидко з переходом на повільний темп і навпаки, гравець все виконує повільно, а потім несподівано “вибухає”.

РОЗМІРИ ВОРИТ – висота 2 м, ширина 3м. Товщина стійок та перекладин (поперечок) дорівнює 8 см.

РОЗМІРИ МІНІ-ФУТБОЛЬНОГО МАЙДАНЧИКА – ігри в міні-футбол (згідно з Правилами гри) проводяться на майданчиках розмірами мінімум 25 м, максимум 42 м завдовжки і мінімум 16 м, максимум 25 м завширшки. Для міжнародних змагань мінімум 38 м, максимум 42 м завдовжки і мінімум 20 м, максимум 25 м завширшки. Ширина ліній 8 см.

РОЗПОДІЛ ГРАВЦІВ ЗА ВИКОНУВАНИМИ НИМИ ПОЗИЦІЯМИ – воротар, захисник, нападаючий. Однак, розташування гравців на майданчику може здійснюватись залежно від завдань, поставлених тренером на гру.

РОЗТАШУВАННЯ ГРАВЦІВ НА ПОЛІ – перед початком гри гравці на полі розташовуються наступним чином: воротар, два захисники, два нападники. У процесі гри розташування гравців може трансформуватися в окремих лініях команди, залежно від завдань, поставлених тренером.

Під час виконання штрафних, вільних, кутових ударів розташування гравців викладено в пункті “Побудова стінки”.

РЕЙТИНГ – індивідуальний числовий показник рівня оцінок особистості спортсмена, тренера, судді та інших спеціалістів.

РЕНОМЕ – репутація, стабільна думка про якогось спортивного працівника, арбітра тощо.

РЕФЕРІ – в деяких видах спорту при проведенні спортивних змагань таке ж значення, як і спортивний суддя.

РЕЗУЛЬТАТ ГРИ – переможцем вважається команда, яка забила більше м’ячів протягом гри. При рівній кількості забитих м’ячів або при відсутності забитих м’ячів, гра рахується нічийною.

СЕРТИФІКАТ – документ, який посвідчує рівень підвищення (або підтвердження) кваліфікації, суддівську категорію.

СИЛОГІЗМ – умовисновок, який складається з двох думок щодо спірних питань суддівства, з яких впливає третя думка (підсумок).

СПОНСОРСТВО – фінансова підтримка в спортивних заходах, у тому числі з метою отримання частки або прибутку.

СИЛА УДАРУ – визначається відстанню в метрах, яку пролетить м'яч після удару по ньому.

СВИСТОК – предмет, за допомогою якого арбітр управляє грою і спілкується з гравцями, тренерами, глядачами.

СИСТЕМА – це ціле, складене з частин. Порядок обумовлюється планомірним, правильним розташуванням частин в єдиному цілому.

СИСТЕМА ГРИ В МІНІ-ФУТБОЛІ (ФУТЗАЛІ) – це вищий ступінь взаємодії гравців. Це спосіб розташування гравців на майданчику та спосіб ведення гри з наявністю найбільш постійних ознак. Саме це і є система.

Завданням тактичної системи є не тільки розв'язання окремих, часткових, поодиноких завдань, а навпаки, пристосування гри кожного гравця до потреб тактичних концепцій всієї команди.

Все це відображається в основному на розташуванні, яке впливає з функцій кожного окремого гравця та їх взаємодій.

Кожен гравець крім виконання своїх обов'язків, своїх індивідуальних або групових завдань, повинен найкращим чином підпорядковувати свої дії встановленій системі гри.

Розвиток системи може дійти до стану, коли вона буде змінена або цілком замінена.

СПІРНИЙ М'ЯЧ – це спосіб відновлення гри після тимчасової зупинки, не передбаченої Правилами гри. Після вкидання спірного м'яча гра продовжується (відновлюється) після дотику м'яча до землі.

Вкидання м'яча відбувається на тому місці, де м'яч знаходився в момент зупинки гри.

Спірний м'яч призначається арбітром у випадках втручання у гру сторонніх осіб, після зупинки гри для надання гравцеві невідкладної медичної допомоги, після зупинки гри з технічних причин, у випадку втрати м'ячем кулястої форми, неспортивної поведінки окремих гравців двох команд та інших, не передбачених Правилами гри причинами.

СИМУЛЯЦІЯ – спроба гравця ввести в оману арбітра удаваною травмою або грубою грою, допущеною до нього. Гравець, винний у симуляції, повинен бути попереджений за неспортивне поводження.

СТИЛЬ – визначає зовнішній характер гри гравців та команди, що базується на індивідуальних, расових, географічних, кліматичних та інших особливостях і є типовими у грі, що виражено також у психічних, фізичних якостях, культурі країни. Він легко сприймається зором.

Стиль і тактика - це невід'ємні частини одного цілого. Як тільки тактика не відповідає стилю, у команди нічого не виходить. Стиль - це прийоми та дії, які часто повторюються у грі окремими гравцями та командою в цілому.

У світовому міні-футболі (футзалі) існує кілька стилів гри. Так, наприклад, особливістю бразильського стилю гри є застосування гравцями чисельних передач на короткі дистанції. Він вимагає високого рівня техніки та своєчасних виходів гравців на вільні позиції. Мета такого стилю гри - довести суперника до стану втоми, за рахунок збереження м'яча під своїм контролем тривалий час.

Перевагою бразильського стилю гри є:

- тривалий контроль м'яча;
- спроби вести колективну гру;
- гра без м'яча;
- економна витрата сил гравцями.

До недоліків цього стилю гри належить:

- уповільнена гра (короткі передачі і прийом м'яча);
- повільне оволодіння простором поля.

Іспанський стиль базується на сильних, довгих передачах (високих і напіввисоких).

Метою цього стилю є швидке оволодіння простором поля, що вимагає першої точної довгої передачі м'яча.

Перевагою цього стилю є:

- можливість здійснювати швидкі атаки;
- прискорення темпу гри;
- можливість діяти у грі індивідуально (боротьба за м'яч);
- натиск при ударах по воротах.

До недоліків стилю належить:

- хаотичність гри;
- високі вимоги до фізичних якостей гравців;
- зникає видовищність гри.

СТРАТЕГІЯ – слово грецького походження, що означає мистецтво ведення військових операцій, компаній і війни взагалі.

В міні-футболі стратегія - це процес планування, побудови і спрямування особливостей дій команди протягом сезону.

Стратегічна мета - це програмна лінія будь-якого міні-футбольного клубу (заміна гравців у зв'язку з віком, травмами, переходом до іншого клубу і таке інше).

Стратегія АМФУ – передбачає розподіл міні-футбольних клубів на групи, зони, ліги, створення фарм-клубів, ДЮСШ, підготовка і перепідготовка тренерських кадрів, забезпечення підготовки збірних команд України різних вікових груп та національної збірної України, скерування спостерігачів на Чемпіонати Європи, Світу.

Власну стратегію має і тривала перспектива досягнення командою кінцевої мети (посісти призове місце, вийти на європейський рівень та ін.).

Стратегія підготовки на окремий конкретний матч характеризується кількісними показниками проведених тренувань, товариських, тренувальних ігор, інформацією про особливості гри суперників та окремих гравців - лідерів тих чи інших команд, підготовкою адекватного тактичного плану на ігри з відповідною мотивацією гравців.

Стратегія – це, по суті, мистецтво провести весь календар змагань з правильним розподілом сил, планування тренувального процесу, підготовка резерву, вивчення можливостей суперника, з

яким доведеться зустрічатись, особливостей гри команд суперниць і таке інше.

ТАЙМ-АУТ – в іграх з міні-футболу (футзалу) передбачена Правилами перерва в грі за вимогою команди або її тренера, командам дозволяється взяти хвилинний тайм-аут у кожній половині гри.

ТОЛЕРАНТНІСТЬ – терпимість до чужих думок, переконань, поведінка в суддівстві.

ТАКТИКА – грецьке слово, яке означає – “приводити в порядок”. Це частина військової стратегії, яка їй підлегла і її обслуговує. Це методи боротьби з суперником, які застосовуються для досягнення поставленої мети.

У міні-футболі тактика - це організовані індивідуальні та колективні дії команди, спрямовані на досягнення поставленої мети. Тактика - це вміння застосовувати техніку, спрямовуючи зусилля учасників змагань суворо відповідно до конкретних умов. У всіх випадках задум буде тактичним, а виконання технічним.

ТЕМП ГРИ – це час і ступінь швидкості виконання ігрових та рухових дій. Темп може бути повільним, швидким, змінним.

У міні-футболі (футзалі) темп гри повинен бути високим, але гравці повинні вміти змінювати його. Темп не слід змішувати з метушнею гравців на майданчику.

ТЕХНІКА – це прийоми і дії без м'яча і з м'ячем, за допомогою яких гравець вирішує тактичний задум. Техніка повинна бути стабільною, і в той же час пристосованою до рішень ігрових завдань. Адже техніка є лімітуючим фактором під час розв'язання тих, чи інших тактичних задач. Ідеальною є ситуація, коли техніка і тактика не обмежували б один одного.

Техніка повинна бути автоматизованою до відповідного рівня. До тактики такі вимоги не стосуються, оскільки тут можуть виникати стереотипи під час рішення відповідних задач, тому одночасно з технікою гравці оволодівають і тактикою.

Спеціальна техніка - сюди належать всі прийоми та дії футболіста, які виконуються з м'ячем, а саме: удари, передачі

ногою, головою, зупинки ногою, животом, грудьми, головою, ведення м'яча ногою, стегном, головою, обведення суперника, фінти, відбір та перехоплення м'яча, гра корпусом, введення м'яча із-за бічної лінії, прийоми і дії гри воротаря, пересування гравця бігом, зі зміною напрямків, поворотами, зупинками, ривками.

ТЕХНІЧНИЙ МАЙДАНЧИК – окреслюється на майданчиках, на яких є спеціальні лави для запасних гравців та представників команд. Майданчик повинен бути визначений відповідною розміткою довжиною 5 м і позначається відрізками ліній, кожен відрізок шириною 8 см і довжиною 80 см, 40 см яких проводяться на майданчику і 40 см за майданчиком.

Кількість гравців, яким дозволено знаходитися у технічному майданчику, визначається Регламентом змагань.

Тільки одна особа (тренер) наділена повноваженнями надавати гравцям необхідні інструкції стоячи.

ТРЕНЕР – особа, відповідальна за організацію тренувального процесу на високому науково-методичному рівні з урахуванням рівня підготовленості гравця та забезпечення його безперервного спортивного росту.

Тренер повинен володіти досконалими знаннями з визначення навантажень, враховувати стан і рівень підготовленості гравця, чітко оцінювати індивідуальні можливості, які покладає гра на кожного гравця, забезпечувати оздоровчі, фізіологічні, психологічні та виховні впливи занять на органи та системи організму гравців та інше.

ТРЕНУВАННЯ – процес впливу специфічними засобами на вдосконалення професійних якостей в будь-якій галузі виробництва.

Тренування в спорті – це застосування у процесі занять засобів і методів, які чинять вплив на функціональний стан організму та розвиток техніко-тактичних і вольових якостей, необхідних гравцю для виконання ігрових завдань на високому рівні протягом всього матчу.

Тренування з фізичної підготовки спрямоване на розвиток загальних та спеціальних рухових якостей.

Тренування з техніки – спрямоване на підвищення рівня технічної майстерності гравців та оволодіння руховими структурами ігрової діяльності.

Тренування з тактики – розвиває та вдосконалює взаємодію між окремими гравцями, ланками та всієї команди в цілому з метою підвищення рівня тактичної майстерності.

ТУРНІРНА ТАБЛИЦЯ – містить результати проведених ігор між командами учасниками змагань, а також співвідношення забитих і пропущених м'ячів, кількість набраних очок та місце, яке посіла команда. За перемогу або поразку командам нараховуються очки, що обумовлено Регламентом змагань.

ТУР – окрема частина, етап певних змагань.

ТРЕТІЙ АРБІТР – згідно з регламентом змагань на кожний матч призначається третій арбітр, який при потребі може замінити одного із двох арбітрів, якщо хто-небудь з них не в стані виконувати свої функції. Він постійно допомагає арбітру матчу виконувати будь-які адміністративні обов'язки під час та після матчу. Якщо потрібно, слідкує за замінами м'ячів. Перевіряє екіпування гравців перед їх виходом на поле. Сигналізує арбітру у випадках, якщо попередження одержав не той гравець, що особливо важливо у випадках, коли це попередження є другим.

Третій арбітр зобов'язаний надати рапорт в організацію, яка проводить змагання, та у всіх випадках некоректного поведіння офіційних осіб або після інцидентів, що залишилися поза увагою арбітра та його асистентів.

Наділений правами проінформувати арбітра про некоректну поведінку будь-якої особи, що перебуває в межах технічного майданчика.

УНІВЕРСАЛ – працівник у певній галузі, який володіє всіма спеціальностями в своїй професії, а також суддя, гравець.

УДАР ГОЛОВОЮ – удар по м'ячу можна наносити верхньою частиною чола, бічними і потиличною частиною голови.

Удари головою виконуються в умовах, коли м'яч летить високо та в умовах боротьби з суперником.

УДАРИ-ПЕРЕДАЧІ ТА ЗУПИНКИ М'ЯЧА – гравець виконує переважно ногою, яку прийнято називати б'ючою (ударяючою) або зупиняючою, а друга нога в той час є опорною, яка виконує функції збереження центру ваги та рівноваги тіла.

УДАР ПІДЙОМОМ – це удар верхньою поверхнею стопи (де розташована шнурівка кросівок).

УДАР З НАПВЛІЕТУ – це удар відповідною частиною кросівки (внутрішньою, зовнішньою частинами стопи, носком, серединою, внутрішньою або зовнішньою частиною підйому) по м'ячу, що невисоко відскочив від майданчика.

УДАР НОСКОМ – це удар передньою частиною кросівки (носок).

УДАР "НОЖИЦЯМИ" – виконується в падінні назад, через себе. Гравець б'є по м'ячу, що відскочив або опускається зверху на відстані, де гравець підійти ближче не встигає. Цей спосіб удару по м'ячу є небезпечним в умовах боротьби з суперником.

УЄФА – Європейський союз футбольних асоціацій. Очолює УЄФА президент. Штаб-квартира УЄФА розташована в Берні (Швейцарія). Найвищий орган УЄФА - Конгрес.

УЄФА об'єднує 53 національні федерації країн Європи. Офіційними мовами ФІФА та УЄФА визнано англійську, французьку, німецьку та іспанську.

ФАНАТ – палкий вболівальник спортивного клубу, спортсмена.

ФОЛ – навмисна дія щодо суперника в грі, проведена не за правилами змагань, заборонений удар.

ФЕЙР-ПЛЕЙ – справедлива, чесна, порядна, яка відповідає Правилам, коректна гра.

ФАЗИ ГРИ – у міні-футболі існують дві фази: атакуюча і захисна. Звідси і розподіл гравців на нападаючих і захисників.

ФІФА – Міжнародна федерація футбольних асоціацій здійснює керівництво футболом на всіх континентах Світу. Очолює ФІФА президент, штаб-квартира якого розташована в Цюриху (Швейцарія). ФІФА підтримує постійні зв'язки з федераціями футболу континентів та національними федераціями країн - членів ФІФА. Найвищим органом Міжнародної федерації футбольних асоціацій є Конгрес, який збирається один раз на два роки і вирішує найважливіші питання розвитку футболу.

Виконавчий комітет ФІФА збирається один раз на рік.

У наш час ФІФА об'єднує футболістів близько 170 країн і є найбільшою міжнародною спортивною організацією, масштаби діяльності якої відповідають величезній популярності футболу у світі.

ФЕДЕРАЦІЯ ФУТБОЛУ УКРАЇНИ (ФФУ) – здійснює керівництво футболом, включаючи футзал в Україні. Штаб-квартира ФФУ розташована в місті Київ. Вона об'єднує обласні федерації футболу та асоціації спортивних товариств, дитячого, студентського, жіночого, футболу (футзалу), футболу (футзалу) ветеранів та інші.

Найвищим органом ФФУ є Конгрес.

Обласні, міські, районні федерації здійснюють керівництво футболом в областях, містах, в районах і спортивних товариствах. Під керівництвом ФФУ проводяться чемпіонати, першості, розіграші Кубка України, першості дитячо-юнацької футбольної ліги, колективів фізичної культури, ветеранів, жіночого футболу та інші, а також забезпечує виступ національних збірних команд в чемпіонатах світу, Європи, Олімпійських іграх, лізі чемпіонів та в європейських кубкових турнірах.

У 1996 році в Україні створено Професійну футбольну лігу (ПФЛ), яка проводить змагання серед нелюбительських команд.

В 2008 році створено Прем'єр-Лігу України, яка проводить змагання серед команд вищої ліги.

До складу ФФУ та обласних федерацій входять асоціації: футзалу, пляжного, жіночого, студентського футболу, футболу ветеранів та інвалідів.

ФУТЗАЛ – спортивна гра, в якій беруть участь дві команди по п'ять чоловік у кожній. Мета гри – забити в ворота команди суперника більше м'ячів, ніж пропустити у власні. В чемпіонатах, іграх на першість часто буває, що жодна з команд у ворота суперника м'ячів не забила або обидві команди забили рівну кількість м'ячів. Така зустріч закінчується нічийним результатом.

ХРОНОМЕТРИСТ – забезпечує тривалість гри згідно з вимогами Правил гри, а безпосередньо:

- включає секундомір після початкового удару;
- зупиняє секундомір при виході м'яча з гри;
- включає його знову після вводу м'яча в гру згідно з

Правилами гри.

ХЕТ-ТРИК – нагорода за спортивний успіх; надзвичайне спортивне досягнення; три голи, забитих одним гравцем протягом одного матчу.

ЦЕНТРАЛЬНЕ КОЛО – від позначки центра поля радіусом 3м визначається коло. З центральної позначки команда, яка виграла право розпочати гру, виконує початковий удар. При початковому ударі всі гравці обидвох команд розташовані на своїй половині поля. Цей удар є способом відновлення гри. Він виконується на початку гри, після кожного забитого м'яча, на початку другого тайму і кожного додаткового тайму, якщо такий призначений. М'яч, забитий з початкового удару, зараховується.

Гравці команди суперника розташовуються на своїй половині поля, за межами центрального кола, і не можуть його перетинати поки м'яч не буде введений у гру. М'яч вважається введеним у гру, якщо після удару ногою зрушиться з місця вперед. Початковий удар виконується за сигналом арбітра.

ЦІЛОРІЧНА ПІДГОТОВКА АРБИТРА – підготовчий період – від початку занять до змагального періоду (підготовка до підвищених навантажень) – крос, ігрові види спорту, гімнастика, плавання, арбітраж товариських матчів; **змагальний період** – від першого до останнього матчу (збереження спортивної форми, усунення недоліків) – гімнастика, біг, ігрові вправи, плавання;

перехідний період – від останнього матчу до початку занять (збереження рівня фізичної підготовки) – активний відпочинок й оздоровчі заходи.

ШЕСТИМЕТРОВА ПОЗНАЧКА – розміщена на відстані 6-ти метрів від лінії воріт. Використовується для виконання 6-метрових штрафних ударів. Удар з 6-метрової позначки призначається за “фол останньої надії”, за гру рукою в межах штрафного майданчика, за інші навмисні порушення Правил гри.

ШТРАФНИЙ УДАР – удар, який гравець може здійснювати безпосередньо по воротах і якщо м'яч перетне лінію воріт між стійками і перекладиною, то він зараховується арбітром. Пробивання штрафного удару в межах штрафного майданчика відбувається тільки з 6-метрової позначки.

Штрафний удар призначається за удар або спробу завдати удару супернику ногою, за підніжку або спробу зробити підніжку супернику, стрибок на суперника, за небезпечний напад на суперника, за удар або спробу вдарити суперника рукою, грубий поштовх суперника.

ШТРАФНИЙ МАЙДАНЧИК – кордони штрафного майданчика визначені з кожного боку ігрового майданчика наступним чином: навколо кожної штанги воріт, в межах ігрового майданчика проводяться чверті окружностей радіусом 6 метрів. Верхні кінці кожної чверті окружності з'єднуються лінією довжиною 3,16 метра, паралельно лінії воріт. Площа, визначена цією кривою лінією, називається штрафним майданчиком.

У штрафному майданчику на відстані 6-метрів від лінії воріт по центру, між стійками воріт визначається 6-метрова позначка.

В межах штрафного майданчика єдиному гравцеві команди – воротарю правилами гри дозволено ловити або відбивати м'яч руками. Після ловлі м'яч вводиться в гру з меж штрафного майданчика вкиданням в поле партнеру рукою.

Штрафні 6-метрові удари виконуються гравцем, призначеним командою, по воротах, які захищає воротар команди суперників. Всі інші гравці двох команд повинні знаходитись за межами штрафного майданчика до моменту удару по м'ячу.

На кожній половині майданчика, на відстані 10-ти метрів від центральної точки між стійками воріт наноситься 10-метрова точка, рівновіддалена від стійок воріт.

ШВИДКІСТЬ – здатність гравця здійснювати дії за мінімальний для даних умов відрізок часу.

ЩИТКИ – частина екіпіровки гравця, виготовлена із гуми, пластику або іншого легкого замітника, якою закривають передню частину гомілок від можливих травм та ушкоджень.

ЛІТЕРАТУРА

1. Філософський словник за ред. академіка В.І. Шинкарука.- К.: Гол. Ред. УРЕ, 1986.-800 с.
2. Архівні матеріали АМФУ.
3. Правила гри у футзал 2003 р.
4. Правила гри у футзал 2009 р.
5. Соломонко В.В., Соломонко О.В., Словник футбольної термінології. – Львів, 2009. – 35 с.

МЕТОДИЧНИЙ ПОСІБНИК

**СОЛОМОНКО В.В.,
ЯКИМИШИН І.Д.,
СОЛОМОНКО О.В.,
КУЗЬМЕНКО В.В.,
БРАТУСЬ В.І.**

КОРОТКИЙ СЛОВНИК МІНІ-ФУТБОЛЬНОЇ (ФУТЗАЛЬНОЇ) ТЕРМІНОЛОГІЇ

Підписано до друку 5.06.2012. Формат 60x84¹/₁₆.
Папір офсетний. Тираж 500 прим.

Віддруковано на різнографі в ЛКТ ЛНУВМ та БТ імені С.З. Гжицького
79010, м. Львів, вул. Пекарська, 50.
Тел.: (032) 239-26-34.